

Ali Babacan- 25 Mart 2025 Haftalık Grup Toplantısı

Kıymetli Genel Başkanlarımız,

DEVA Partisi'nin, Gelecek Partisi'nin ve Saadet Partisi'nin kıymetli yöneticileri,
milletvekilleri,

Sivil toplum kuruluşlarımızın ve meslek örgütlerimizin değerli temsilcileri,

Kıymetli basın mensupları,

Ekranları başında ve şu anda bu salonda bizleri izlemekte olan kıymetli
misafirler,

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyor,

Yeni Yol Grup'unun haftalık toplantısına hoş geldiniz, sefalar getirdiniz
diyorum.

*****

Sözlerimin hemen başında Katar'da bir askeri helikopterin düşmesi sonucunda
şehit olan Hava Savunma Binbaşımız Sinan Sinan Taştekin'e,

ASELSAN teknisyenleri Süleyman Cemre Kahraman ve İsmail Enes Can'a
Allah'tan rahmet diliyorum.

Şehitlerimizin acılı ailelerine sabır ve başsağlığı diliyorum.

Yine Katar Silahlı Kuvvetlerine mensup olan ve bu helikopter düşmesi
sonucunda vefat eden dört personele de Allah'tan rahmet, dost ve kardeş
Katar halkına başsağlığı diliyorum.

*****

Değerli arkadaşlar,

Bugün 25 Mart. Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatının 17. Sene-i devriyesi

Ömrünü inandığı değerler uğruna vakfetmiş,

İlkelerinden asla ayrılmamış,

Zor zamanlarda dahi duruşundan taviz vermemiş, inandığı yolda yürürken bedel ödemekten çekinmemiş bir insandı Muhsin Yazıcıoğlu.

Allah'tan kendisine bir kez daha rahmet diliyorum.

Mekânı cennet olsun inşallah.

*****

Değerli arkadaşlar, dünyanın gözü şu anda İran'da ama Filistin'de sıkıntılar, zorluklar, vahşet tam gaz devam ediyor.

İran gündemi olağanüstü bir şekilde işgal etmişken, özellikle Batı Şeria'daki son gelişmelere dikkatinizi çekmek istiyorum.

Batı Şeria'da yılbaşından bu yana tam 25 Filistinli kardeşimiz hayatını kaybetti.

İsrail'in yerleşkelerle Batı Şeria'yı delik deşik hale getiren stratejisi ve orada oluşturduğu eli silahlı militan gruplar, Batı Şeria'da yaşayan Filistinlileri kendi yaşadıkları mahallelerden, kasabalardan göçe zorlamak için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar.

Arabaları, evleri yakıp-yakıyorlar ve kasabaları girip ateşe veriyorlar.

Gazze'de zaten bu ateşkesten bu yana 650 Filistinli kardeşimizin öldüğünü biliyoruz. Adı "ateşkes" ama fiilen vahşet devam ediyor.

Fakat Batı Şeria'daki gelişmelerin de son derece tehlikeli olduğunun altını özellikle çizmek istiyorum.

İşte Mescid-i Aksa...

Selahaddin Eyyubi'den bu yana ilk defa Mescid-i Aksa'da bir bayram namazı kılınamadı arkadaşlar.

Filistin davası sürekli zemin kaybediyor.

Ve iktidarı özellikle bu Filistin meselesinde daha aktif, daha canlı ve daha dinamik bir politika uygulamaya buradan davet ediyorum.

Özellikle İran'la beraber, İran savaşıyla beraber iktidar tarafında başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere İsrail'le ilgili tutumda da bir miktar zayıflık, bir miktar çekince, bir miktar sanki ellerini birileri tutuyor havasında herhalde hepimiz görüyorsunuz, hissediyorsunuz.

Tabii arka planda bu İran savaşından önce neler konuşuldu, neler yapıldı?

Amerika'da devam eden bazı dava süreçleriyle bu İran savaşı öncesi hazırlık diplomasi kanalları nasıl çalıştı bunları bilemiyoruz.

Ama sonuç itibariyle görüntüye baktığımızda gerçekten Türkiye'nin olması gerekenden çok daha pasif, çok daha durgun bir çizgi izlediğini de üzülerek tespit ediyoruz.

****

Bu İran savaşı değerli arkadaşlar, aslında çok daha erken dönemde başlayabilecek bir savaştı.

Yıl 2007.

Bugünkü Alman Cumhurbaşkanı Steinmeier o gün Alman dışişleri bakanıydı.

Beni aradı ve dedi ki "Biz İran'la bir müzakere sürdürüyoruz ama işler iyiye gitmiyor."

O zaman P5+1 var.

Yani Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin daimî üyesi olan 5 ülke artı Almanya, P5+1 diye bir yapı kurdular, İran'la müzakere ediyorlar.

Müzakere konusu da nükleer program.

İran'ın nükleer programı konusunda ne yapılmalı ki nasıl bir anlaşma sağlanmalı ki bu iş savaşa doğru gitmesin diye.

Biz kolları sıvadık, çalışmaya başladık.

Dediler ki o zaman bize "İranlılar size çok güveniyor" dediler.

"Eğer aramızı bulabilirseniz bu savaşı gerçekten önleriz ve bütün coğrafyaya nefes aldırırız" dediler.

"Biz size de güveniyoruz" dediler.

Bakın yıl 2007.

Türkiye'nin itibarının zirvede olduğu bir dönemden bahsediyoruz.

Kolları sıvadık, çalışmaya başladık ve çok yoğun bir diplomasi trafiğiyle birkaç yıl süren ama nihayetinde hatırlarsınız Obama'nın başkan olduğu dönemde İran'la Batı arasında bir anlaşma sağlandı.

Ve bir bakıma ta 2007'de çıkabilecek bir savaş 19 yıl ötelenmiş oldu.

Ama bu nasıl sağlandı? Güvenilir bir Türkiye'yle.

Her tarafın güvendiği, itibarlı bir Türkiye'nin etkin bir arabuluculuk çalışmasıyla sağlandı.

Üzülüyoruz, gerçekten bu barış çabası, bu diplomasi çabası Trump'ın ilk döneminde -bu dönem değil- ilk seçildiğinde bu İran'la yapılan anlaşmayı yırtıp atmasıyla gerçekten zor bir sürece girdi.

O gün bugündür de sıkıntılar büyüyor.

O gün bugündür de maalesef... Bir geçen sene biliyorsunuz iki haftaya yakın bir çatışma yaşandı. Bu sene başlayan çatışmanın ise ne kadar süreceğinin tahmini son derece güç.

****

Bugün 26. Gündeyiz,

Ve ilk gün açıkladık, Amerika'nın İran'a karşı İsrail'le beraber başlattığı bu saldırı uluslararası hukuka aykırıdır, Birleşmiş Milletler şartını ihlaldir ve hiçbir meşruiyeti yoktur.

“Önleyici savaş” diye uydurdukları bir palavradan ibarettir.

Yani diyor ki; “İran'ın elinde silah var. Bir gün ya bunları bana karşı kullanırsa, o kullanmadan ben ona bari saldırayım.”

Böyle bir mantık, böyle bir teamül dünyada yok.

Eğer aynı mantıkla hareket etsek, dünyanın bir yarısının bugün diğer yarısına savaş ilan etmesi lazım.

Biz bunları ilk günden itibaren ilkesel olarak ortaya koyduk ve o günden bugüne de sağlam bir şekilde görüşümüzü, tutumumuzu koruyoruz.

****

Bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum bakın;

Nükleer teknoloji ve balistik füze teknolojisi, bu her iki teknoloji de her egemen ülkenin hakkıdır.

Bağımsız, egemen her ülkenin nükleer teknolojiye sahip olma hakkı vardır,

Balistik füze teknolojisine sahip olma hakkı vardır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin de buna hakkı vardır.

Burada kırmızı çizgi nükleer silahlardır.

Yani nükleer teknolojinin bir silah olarak kullanılmasıdır.

İnsanoğlunun nasıl vahşileşebileceğinin en önemli sembollerinden birisi nükleer silahlardır.

Topyekûn imha aracıdır ve tüm dünyada yasaklanması gerekir.

Nükleer silahlar konusunda bir kırmızı çizgi ama nükleer teknolojinin barışçıl amaçlarla, özellikle de enerji üretiminde kullanılması da her egemen ulusun doğal hakkıdır.

****

İran bizim kadim komşumuzdur.

400 yıl önce Kasr-ı Şirin Anlaşmasıyla çizilen 560 kilometrelik sınırimız hiç değişmemiştir.

İran halkı onurlu bir halktır.

İran medeniyeti köklü bir medeniyettir.

Ve bizim ilişkilerimiz hep karşılıklı saygıya ve sağlam dostluk ilişkileri üzerine kurulmuştur.

Bölgemizdeki yeni bitme şımarıklar da okyanusların ötesinden gelip buralarda ahkâm kesmeye çalışanlar da şunu gayet iyi bilmelidir: İran'da değişim ancak İran halkının kendi iradesiyle, kendi talebiyle olur.

Dış müdahalelerle bir ülkeye demokrasi gelmez.

Irak'ta gördük, Afganistan'da gördük, olmadı.

İnanın bunların özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin demokrasi diye bir derdi kalmadı artık.

Bakın, Dışişleri Bakanlığı'nın içerisinde bir "Değerler Birimi" vardı, "değerler" departmanı vardı.

Yani insan hakları, özgürlükler, demokrasi gibi değerlerin dünyaya bir bakıma anlatılması, dünyada bu değerlerin yaygınlaşması ile ilgili birimleri vardı.

Trump'ın ikinci döneminde yaptıkları ilk işlerden birisi o birimi kapatmak oldu.

Savunma Bakanlığı'nın adını "Savaş Bakanlığı" olarak değiştirdiler.

Bunlar iyi niyet ifadesi mi Allah aşkına?

Sen bu yüzyılın en büyük soykırımcısına destek veriyorsun.

İran'a, Lübnan'a karşı açılan savaşları destekliyorsun. Sonra gidiyorsun, "Ya Nobel Barış Ödülü'nü bana vermediler." diyorsun.

İnanılır gibi değil.

Bakın, İran belki şu anda gündemde ilk sıralarda ama Lübnan'da da arkadaşlar ciddi bir katliam var.

Her Allah'ın günü Beyrut bombalanıyor.

Sadece Lübnan'ın güneyi, o İsrail sınırındaki bölgeden bahsetmiyoruz.

Bugün başkent her gün bombalar altında.

Ve gerçekten son derece tehlikeli seyreden bu gidişat son derece riskli ve her an, her an hem bazı ülkelerin içinde hem de bölgesel olarak yayılma riski olan bu ateşi söndürmeye çalışmak, diplomasi masasını kurmak ve iyi bir arabuluculukla bu çatışmaları geçici de olsa önce bir ateşkesle, sonra daha kalıcı ateşkes ve nihayetinde kalıcı bir barış anlaşmasıyla neticelendirmek Türkiye'nin de bölgedeki pek çok ülkenin de hedefi olmalıdır ve bunun için de azami gayret gösterilmelidir.

*****

Değerli arkadaşlar,

Yeri gelmişken bir uyarıda da bulunmak istiyorum:

Özellikle böyle bir dönemde, şu son bir iki haftadır mezhepçilik yapanları, Şiilik karşıtı propaganda peşinde olanları da gayet iyi görüyoruz, izliyoruz.

Onlara da buradan seslenmek isterim; bu mesele bir ülkenin egemenliği meselesidir, bağımsızlığı meselesidir.

Bu mesele insanlık meselesidir.

Benden olmayana "oh olsun" diyemezsiniz.

Böylesine hassas bir dönemde farklılıklar üzerinden farklılıkları kaşıyarak düşmanlık üretenleri tarih affetmez.

Bizim büyük resme bakmamız gerekir.

Büyük resme baktığımızda baştan da söyledim, bu İsrail'in başlattığı, Amerika'nın da destek verdiği saldırı büyük bir hatadır.

Onlara destek veren, onlarla iş birliği içinde olan, onlara askeri tesislerini kullandıran, istifade ettiren bütün ülkeler de büyük yanlışlık içindedir.

İran'ın bölge ülkelerine neredeyse hedef gözetmeksizin gittikçe yaygınlaşan bir şekilde yaptığı saldırılar da yanlıştır.

Savaşları başlatmak değerli arkadaşlar, bitirmekten daha kolaydır.

Bir kıvılcımla başlatırsınız ama bitirmek zordur. Emek ister.

Süre uzadıkça bitirmek daha da zorlaşır.

Süre uzadıkça karşılıklı hisler, karşılıklı rövanşizm duyguları yoğunlaşır.

Ne kadar tez zamanda bu iş biterse o kadar bölgemizin de, dünyanın da, Türkiye'nin de hayrınadır.

Ve Türkiye'nin bugüne kadar özellikle İran savaşı konusundaki tutunduğu tavır ve durum, duruş gerçekten olumludur.

Yani iktidarın Türkiye'yi bu savaşın kesinlikle dışında tutma çabasını biz destekliyoruz.

Yine Sayın Erdoğan'ın bölgemizdeki bu mezhep farklılıklarını, etnik farklılıkları kaşımaya çalışanlara karşı verdiği mesajları da olumlu buluyoruz.

Ancak "yetmez" diyoruz.

Türkiye'den beklenen daha aktif olmaktır.

Türkiye'den beklenen gerçekten çok daha etkin bir şekilde, etkin bir şekilde bu ateşi söndürmek, bu savaşı durdurmada daha faal rol oynamaktır.

*****

Yine yeri gelmişken bu 19 Mart'ta Riyad'da imzalanan bildiriye de değinmek istiyorum.

Bizim Dışişleri Bakanı'nın da maalesef altına imza attığı bu bildiri bölgedeki savaşın ruhuna uymaz.

Hedefi saptırmaktır.

Tamamen İran'a yüklenen, İsrail'i de sadece Lübnan'a yaptığı saldırılar konusunda uyarıcı bir bildiri gerçekten Türkiye Cumhuriyeti'ne yakışmamıştır.

Öyle bir bildirin altında bizim Dışişleri Bakanı'mızın imzasının olması Türkiye'nin duruşuyla çelişen bir durumdur.

Türkiye'nin soğukkanlı, güçlü ve ilkeli bir devlet duruşuna her zamankinden daha fazla ihtiyacı vardır.

Maceralara değil, diplomasiye, sağduyuya ve uluslararası hukuka dayanan bir duruşa ihtiyacı vardır.

Hamasetle değil, akliselimle hareket etmek zorundayız.

Biz her zaman zorbalığın değil hukukun, silahların değil diyalogun, savaşın değil barışın yanında olmalıyız.

****

Tabii savaş deyince önce insan, önce can.

Daha ilk gün hayatını kaybeden 145 kız çocuğunu unutmamız mümkün değil.

Önce insan, önce can.

Ancak özellikle ülkemize sıradan baktığımızda savaşın ekonomik sonuçlarını da dikkate almak ve ekonomik sonuçlarına karşı da kendimizi koruma altına almak zorundayız.

Burada Türkiye'yi etkileyebilecek en önemli iki konu; enerji fiyatları ve tarımsal girdilerin fiyatlarıdır.

Tam da böylesine sıkıntılı bir dönemde Merkez Bankası, Maliye, Hazine; açık, şeffaf ve çok sağlam bir ekonomik politika, ekonomik paket açıklaması yapmalıdır.

Bugüne kadar "Savaş başladı, şu tedbiri alıyoruz." diye bir basın toplantısı duyduunuz mu?

Ülkenin cumhurbaşkanından, ilgili bakanlarından, Merkez Bankası'ndan "Biz şu, şu, şu, şu, şu tedbirlerle hazırız." dediklerini duyduunuz mu?

Yine şeffaf olmayan, karanlıkta yürüttükleri metotlarla arka kapılardan bir şeyler yapmaya çalışıyorlar.

Merkez Bankası yeri geliyor döviz satıyor, yeri geliyor altın satıyor. "Peki şu kadar döviz sattık, şu kadar altın sattık" diye açıklıyorlar mı? Duyuyor musunuz?

Hiçbir açıklama yok.

Merkez Bankası bilançosundan çok sonra, haftalar sonra anlayabilenler ancak uzmanlara bakıyor da "Ha demek ki şunu yapmışlar, demek ki bunu yapmışlar." diyorlar.

Halbuki Türkiye'nin ekonomide en başarılı olduğu dönemlerde en temel ilkelerden birisi şeffaflık ilkesiydi.

Merkez Bankası'nın tek bir dolarlık piyasa müdahalesi bile olsa bu açıklanırdı, ilan edilirdi.

Çünkü şeffaflığın olduğu yerde güven olur.

Karanlığın olduğu yerde siz güveni sağlayamazsınız.

Kur, faiz konusunda, enerji fiyatları konusunda sağlam bir çerçeve oluşturulmalıdır.

Türkiye'nin şu anda açıklanmış bir döviz kuru rejimi yoktur ya.

Yıllarca bu ülkede serbest kur rejimi, dalgalı kur rejimi vardı.

Ancak aşırı dalgalanmalarda Merkez Bankası müdahale ederdi.

Oysa şu anda açıklanmış bir kur rejimi yok.

Merkez Bankası döviz bastırmaya çalışıyor. "Peki ne kadar bastırmaya çalışıyorsun? Ne yapmaya çalışıyorsun? Nerede tutmaya çalışıyorsun?" Bunu açıklıyor mu? Hayır.

Peki bilen biliyor mu? Biliyor.

İşte böylesine kritik bilgileri bilen biliyorsa, geniş kitleler bilmiyorsa değerli arkadaşlar, bir avuç insan büyük para kazanır bu işten.

Piyasalarda "bilgi simetrisi" denen bir kavram vardır. "Bilgi simetrisi."

Yani önemli bir bilgiye herkesin anında ulaşması ve herkesin eş zamanlı olarak onu öğrenmesi.

Bunu sağlamazsanız adaleti sağlayamazsınız.

Bunu sağlamazsanız haksız kazanca yol açarsınız.

Birilerini zengin edersiniz ama geniş kitleler bu işten zarar eder.

Acilen ama acilen şeffaflık.

Acilen Merkez Bankası'nın, Hazinesinin, Maliyenin ne yapacağını, nasıl tedbir alacağını ortaya koyması ve insanlara güven veren bir duruş sergilemesi.

Acilen bir enerji masası kurulmalıdır.

Türkiye'nin enerji tedarikini çeşitlendiren, Türkiye'deki enerji fiyatlarının enflasyona az yansımaları için, enflasyonu etkilememesi için ne yapılması gerektiği açıkça ortaya konmalıdır.

Acilen bir tarım masası kurulmalıdır.

Bu girdi maliyeti şokunun tarımsal maliyete ve nihayetinde gıda fiyatlarına etkisinin nasıl azaltılacağı ortaya konmalıdır.

Özellikle gübrede tedarik kanallarının yayılması, çeşitlendirilmesi şarttır.

Şimdi diyecekler ki; "Ne yapalım? Savaş çıktı, enflasyon şöyle oldu, böyle oldu."

Ya Ukrayna savaşta değil mi arkadaşlar ya?

Dört yıldır savaşta değil mi?

Ukrayna'da yıllık enflasyon %8.

Bizde sadece ocak ve şubat aylarında, iki ayda toplam %8 enflasyon oldu.

Savaşta Ukrayna'nın bir yıldaki enflasyonunu biz bu yılın ocak ve şubat ayında gördük.

Marttan itibaren de maalesef savaş başlamış durumda.

Türkiye bunları daha önce yaşadı.

Türkiye bu enerji maliyetlerindeki şoku ilk defa yaşamıyor ki.

Bakın yıl 2003.

Petrol fiyatları 20-30 dolar arasında gidip geliyordu. 20-30 dolar.

2007'de 150 dolara çıktı.

Oysa biz enflasyonu aynı dönemde tek haneye indirdik ve tek hanede tuttuk.

Ama nasıl tuttuk? Her gece her gece hazinede sabahlayarak tuttuk.

Öyle vergiyi sal, faizi yükselt, hazırdan sat Merkez Bankası rezervini, Ondan sonra git ekranları izle.

Böyle ekonomi yönetimi olmaz yani.

Tek tek detayına ineceksiniz.

Bakın motorinin ayrı bir piyasası vardır, enflasyonu ayrı etkiler.

Benzinin piyasası ayrıdır, enflasyona etkisi ayrıdır.

Petrol ürünleri, yüzlerce çeşit petrol ürünü vardır.

Her birisinin enflasyonu farklı farklı kanallardan, farklı farklı oranlarda vuracağını bilmeniz lazım.

Ve bu dönem sadece vergileri indirmek, sınırlamak yetmez.

Bu dönem bazı enerji kalemlerinde ve petrol ürünlerinde sübvansiyona da geçmek gerekir.

Bakın vergiyi sıfıra indirmekten bahsetmiyorum. Maliyetin de altında satılabilmek gerekir bazı ürünleri.

Örneğin gübre.

Şimdi gübrede eğer siz çiftçiye destek vermezseniz, bakın zaten arka arkaya, arka arkaya yıllardır çiftçimiz perişan oldu yükselen maliyetler altında, eğer bu dönemde yeteri gübre desteği verilemezse çiftçimiz ne yapacak? Yeteri kadar gübreyi kullanamayacak, verim düşecek, üretim azalacak.

Hasat zamanı geldiğinde bakacağız ki Türkiye'nin üretimi %20, %30, %40 düşmüş.

Ve gün bugün. Beklemek için zaman yok.

Acilen ama acilen şu anda Türkiye'nin bizim de programımıza yazdığımız gibi gübre maliyetinin tam yarısının devlet tarafından karşılanması gerekir.

Öyle “vergiyi indirdim, sıfırladım” değil.

Hesabı kitabı basit bakın bunların.

Türkiye'nin toplam yıllık gübre ihtiyacı belli.

Ama bugün siz o gübreye bugün o desteği vermezseniz yarın çok daha pahalı gıda fiyatlarıyla 86 milyonu karşı karşıya bırakırsınız, mahkûm edersiniz.

Ve o gün enflasyon patladığı zaman, enflasyonla mücadeledeki maliyet bugünkü gübreye vereceğiniz desteğin maliyetinden çok daha yüksek olacaktır.

Destek kaynağında verildiği zaman, üretimin en dip noktasında, kökünde verildiği zaman devlete ucuza mal olur.

Enflasyon patladıktan sonra işte 2 trilyon 700 milyar bu sene faiz ödüyor bu devlet ya.

2 trilyon 700 milyar.

Tarıma destek 163 milyar, faize ödenen 2 trilyon 700 milyar.

Gün bugün. Ertelemek için zaman yok.

Hemen hemen şu enerji masasını kurun, tarım masasını kurun, tek tek yapın.

Biraz çalışın ya, biraz ter dökün.

Bu öyle çözülür ancak.

Ürün ürün bakmak gerekiyor. Başka çaresi yok arkadaşlar.

Sektör sektör bakmak gerekiyor.

Ve bugün o gün.

Bir hafta gecikin fırsat kaçar, iki hafta gecikin imkansızlaşır.

Tam gübre zamanı.

Tam çiftçimizin verimini artırmak için toprağına gübreyi serme zamanı.

*****

Değerli arkadaşlar,

Bu Ramazan ayı boyunca gerçekten ülkenin farklı farklı bölgelerinde, kuzeyinde, güneyinde, doğusunda, batısında programlar yaptık.

Ama nereye gitsek aynı feryat.

Nereye gitsek insanlar "Biz tükendik." diyor. "Biz bittik." diyor. "Nefes alamıyoruz." diyor.

Ve derin bir yorgunluğu, derin bir umutsuzluğu bu mübarek Ramazan günlerinde görmek bizi ayrıca kahretti.

Çünkü "Ramazan bereket" deriz. "Ramazan yeni bir umut" deriz.

Ama maalesef bir yandan başlayan savaşlar, bir yandan ülkemizdeki ekonomik sıkışmışlık bu Ramazan ayında, Ramazan Bayramı'nda hakkıyla yaşamamıza el vermedi.

Sadece emeklilerimiz, sadece çalışanlarımız, asgari ücretlimiz değil, bugün pek çok sektör hayatta kalma, ayakta kalma mücadelesi veriyor.

Şu anda kendi içimizde büyük bir yaşam savaşı var.

Kim için? Özellikle üreten ve ihraç eden sektörlerimiz için.

Alnının teriyle, bileğinin gücüyle serbest rekabet ortamında üreten, istihdam oluşturan, ihracat yapan kim var kim yoksa bunlar çok ciddi sıkıntıların içindeler şu an.

Tekstil, hazır giyim, deri, ayakkabı, mobilya, beyaz eşya, elektronik ve daha pek çok sektörde gerçekten alarm zilleri çalıyor ve acil tedbir alınmazsa Allah korusun öyle beş sene, on sene falan değil ha, birkaç sene içerisinde Türkiye çok büyük bir çöküş yaşayabilir.

Birden yaşanır bu çöküş.

Ya koca koca fabrikalar, koca koca tesisler kapılarına kilit vuruluyor, birden kapanıyor.

İki bin kişi, üç bin kişi...

Manisa'da tek bir tesisten 9 bin 500 kişi çıkarıldı arkadaşlar ya son iki ay içerisinde.

Tek bir tesis.

Ve o tesise tedarik sağlayan, mal veren firmalar da tek tek işçi çıkartmak zorunda kalıyor.

Kimisi kapısına kilit vurmak zorunda kalıyor.

Bir devri açan tesisler şimdi gazetelere haberi oluyor “bir devir kapandı” diye. Gerçekten çok yazık.

Ve bir sektör, büyük bir yatırım bir kere kapandıktan sonra onun tekrar ayağa kaldırması, tekrar yaşatılması, tekrar canlandırılması çok zor olur.

Bu firmalar daha ayaktayken çarklarını döndürebilirken onlara destek vermek lazım.

Kapattıktan sonra, işçileri çıkardıktan sonra artık yeni düzen kurmak, yeniden şalteri açmak çok zor işler.

Bakın, serbest piyasa ekonomisinin, sözüm ona öncülüğünü yapan Amerika'da bile mesele otomobil sektörü ise mesele uçak sanayi ise uçak üretimi ise büyük şirketler sıkıntıya girdiğinde devlet girer, destekler.

“Bana ne kardeşim, serbest ekonomi. Yaşayan yaşar. Sağlar bizim. Ölülerden bize ne?” Demezler.

Şu anda gerçekten iktidar büyük bir vurdumduymazlık içinde.

Nereye gitsek, hangi esnafı ziyaret etsek tebligat gelmiş bana onu gösteriyorlar.

Maliyeden tebligat; “Şu kadar vergi öde, şu kadar şunu öde, şunu yatır, bunu ödememişsin.”

Tam da böylesine büyük bir krizin ortasında siz sosyal güvenlik primi, vergi diye küçük esnafın boğazına sarılırsanız bu ekonomiyi kurtaramazsınız.

Esnafı yaşatacaksınız, KOBİ'leri yaşatacaksınız, sanayiye yaşatacaksınız ki ülkenin ekonomisi yaşasın.

Başka türlü çıkış yok.

Bakın sadece tekstil hazır giyimde 9 bin 906 tane şirket kapandı ya!

Son üç yılda çalışan sayısı 1 milyon 177 binden 846 bine düştü.

331 bin kişi tek bir sektörde işsiz kaldı.

Şu ana kadar herhangi bir politika, herhangi bir yardım paketi, kurtarma paketi, bir destek açıklaması duydunuz mu hükümetten? Yok.

Büyük bir vurdumduymazlık var.

Çünkü şu anda ekonomiyi yönetenlerin reel sektörle bir irtibatı yok.

Onların alakası yok.

Sanayiyle, üretimle ilgileri yok.

Ya bürokrasinin içine gömülmüşler ya gitmişler dünyanın finans piyasasına; “Bakın biz size güzel faiz veriyoruz, merak etmeyin kuru da düşük tutuyoruz. Gir Türkiye'ye kazan %30 faizi yurt dışına çıkar. Dünyanın hiçbir yerinde bulamadığın faiz gelir burada. Gelin bize paranızı getirmeye devam edin” diyorlar.

Mesailerinin yüzde seksen, doksanını bunun için harcıyorlar.

Faiz için parayı da bulmak için dönüyorlar milletin boğazına vergi, vergi, vergi diye sarılıyorlar.

Çok yazık oluyor.

*****

2025 yılıyla ilgili çok çarpıcı bir veri.

Yatırım teşvik belgesi vardır biliyorsunuz. Yatırım yapmaya niyetlenen önce giderler, bir teşvik belgesi alırlar. Ondan sonra yatırıma başlarlar.

Düzenlenen yatırım teşvik belgeleri 2025'te Türk lirası bazında %20 azalmış durumda.

Teşvik belge sayısı da %44 azalmış durumda.

Bu ne demek? Yani sadece yatırım azalmıyor, ileriye doğru yatırım yapmak isteyenlerin niyetlerinin de gittikçe zayıfladığını görüyoruz.

Sorun sadece bugün değil, yarın bu sorunun daha da büyüyeceğini görüyoruz.

Yatırımın, üretimin, istihdamın daha da azalacağını bu rakamlar bize söylüyor.

Bunlara biz “öncü gösterge” deriz. “Ekonomide öncü gösterge.” Yani ileride ne olacağını bugünkü veriler bugünden size söyler.

2022-2025 yılları arasında şu anda bizim sanayide üreten, ihraç eden firmalarımızın üç yılda işçilik maliyeti %351 artmış, finansman maliyeti %241 artmış, fakat döviz kurundaki artış %149.

Bu aradaki makas işte bizim sanayicimizi, ihracatçımızı tamamen bitirmiş durumda.

Bu ülkenin KOBİ'leri, sanayicileri bir yandan artan üretim maliyetleri, bir yandan hızla artan faizler ama kur baskısı altında gerçekten hızla eziliyorlar.

Büyük bir çöküş yaşandı, yaşanıyor. Yaşanmaya da devam edecek.

Çok hızlı tedbirler almak gerekiyor arkadaşlar. Çok çok hızlı.

Öncelikle şu sosyal güvenlik borcu, vergi borcu falan var ya, bunları hemen hemen yeniden yapılandırmak gerekiyor.

Bunlar bırakın yeniden yapılandırmayı, 50 bin lira borcu var diye 1 milyon liralık banka hesabını bloke ediyorlar esnafın. O gün akşam çeki var adamcağızın çeki dönüyor ya bu yüzden.

Böyle bir şey olur mu?

Ve birdenbire yapıyorlar bunu, ansızın yapıyorlar.

Şu anda esnafın boğazına sarılacak, KOBİ'lerin boğazına sarılacak zaman değil.

Zaman o zaman değil,

Zaman tam tersine vergiyi de sosyal güvenliği de yeniden yapılandırma zamanı.

En az en az 6 ay, bir yıl ödemesiz, 3 yıl vadeye bu borcu yaymak lazım.

Bu borcu yayarken de sadece ve sadece enflasyonla güncellenecek bir matematikle bunu yapmak lazım.

Bu yüksek faizlerle değil.

Yine sektör sektör mutlaka destek, yardım ve sektörel politika çalışmaları yapmak lazım.

İstihdamı koruyan işletmeye teşvik vermek lazım.

“Arkadaş sen bu zorlukta bin kişi çalıştırıyor musun? Eğer gelecek sene bunu bin olarak korursan al sana şu 200,300,400 işçi için sana şu desteği veriyorum” demeniz lazım.

İstihdamı korumaya destek lazım. Bırakın yeni istihdamı şu anda. Böyle dönemlerden geçiyoruz.

Ya bunlar Türkiye daha önce yaşadı.

İlk defa başına gelmiyor ki.

2008-2009 krizinde gerçekten pek çok sektörde büyük olumsuzluklar yaşadık.

Ama ne oldu?

Çok hızlı tedbirlerle ve her bir sektöre böyle terzinin özel diktiği kıyafet gibi her bir sektöre özel tedbirlerle, desteklerle onları aştık.

Tek bir fabrikanın bile kapanmasına izin vermeden o büyük krizi aştık.

Bütün dünyada fabrikalar kapanırken, bankalar batarken Türkiye'de hamdolsun tek bir kuruluşumuza bir zarar gelmediyse 2008-2009 krizinde zamanında aldığımız tedbirler ve acilen devreye soktuğumuz tedbirler sayesinde oldu.

Yoksa ben de bilirim; faizi artır, vergiyi sal, ondan sonra bekle ekonomi düzelsin diye.

Olmadı. Olmayacak. Olmuyor da.

*****

Peki ne yapıyor iktidar şu anda?

Tabloyu ya inkâr ediyor ya seyrediyor ya da pansuman tedbirlerle günü kurtarmaya çalışıyor.

Ve arkadaşlar, hep söylüyorum, ekonomi politikası diye ortaya koydukları şey faizi artırmak, vergiyi artırmak ve kuru bastırmaktan ibaret.

Başka yaptıkları tek bir şey yok son üç yıldır.

Zayıflayan iç ve dış talep sorunları daha da ağırlaştırdı. Daha da ağırlaştıracak.

Siz eğer üretimi desteklemezseniz, yüksek katma değere geçişi planlamazsanız, sanayiciyi dönüşüme hazırlamazsanız, sadece enflasyonu makyajlayıp ekonomiyi yönettiğinizi sanırsanız işte bu ülkede fabrikalar kapanır, vardiyalar azalır ve işçiler işten çıkarılır.

Sanayi tesislerini kurmak zordur, emek ister.

Kapanan tesisleri açmak daha da zordur.

Derhal ama derhal kamu bankaları başta olmak üzere bankacılık sistemi devreye girmelidir.

Özellikle büyük tesislerin... Bakın KOBİ esnafa zaten destek şart. Halk Bankası onun için var. Ziraat Bankası çiftçiye destek için var.

Ziraat Bankası ve Halk Bankası'nın asıl görevi çiftçiyi ve esnafı desteklemektir.

Ama bankacılık sisteminin tümü bizim büyük sanayi kuruluşlarımızı yaşatmak için devreye girmelidir.

Böyle dönemlerde çok özel finansman modelleriyle, yaşatan, büyüten ve çöküşe izin vermeyen finansman modelleriyle finansman sistemimiz, bankacılık sistemimiz sanayicimizin yanında olmalıdır.

Gerçekten çok sıkıntılı bir dönemdeyiz.

Ben buradan, bu kürsüden tekrar uyarıyorum, özellikle iktidardakileri uyarıyorum:

Acilen tedbir almazsanız ülkeyi çok büyük bir çöküş bekliyor.

Bakın bu savaş olmasa bile, savaş çıkmasa bile bu çöküş geliyor zaten.

Savaşın olası etkileri, hele hele uzun sürerse getireceği ekonomik etkiler gerçekten Türkiye'nin altından kalkmak da çok çok zorlaşacak bir ekonomik felaketi beraberinde getirir.

*****

Çok soruyorlar bana. "Ne olur, nasıl olur?" Gittiğim her yerde "Ya nasıl olacak bir anlat hele." diyorlar.

Eğer haftalarla ifade edebileceğimiz bir zaman içerisinde geçici de olsa bir ateşkes sağlanırsa arkadaşlar, bu savaşın ekonomik etkileri çok kısa bir zamanda telafi olur.

Aradan bir ay geçtiğinde inanın unutturuz. “Ha öyle bir şey mi vardı?” deriz. Çok hızlı toparlanır inşallah.

Ama böyle haftalar değil de aylar sürecek bir takvimde bu savaş devam ederse, yani özellikle bu tarımda ve enerjideki enflasyon dalgası uzun ve kalıcı olursa o zaman hasar büyür.

Sadece Türkiye'de değil, dünyada da hasar büyür.

Ve büyük bir risk dünya için de Türkiye için de iktisatta “stagflasyon” dediğimiz bir gelişmedir. Yani durgunluk içerisinde enflasyon.

Stagflasyon, stagnation'dan gelen “stag” kelimesi, “flasyon” enflasyonun flasyonu. Stagflasyon, durgunluk içinde bir enflasyon.

Yani bir yandan fiyatlar artıyor ama bir yandan da durgunluk var.

Ve bunun için de merkez bankaları devreye girmelidir.

Merkez bankaları bugünler için vardır.

Merkez bankalarının yedek akçeleri vardır. Bakmayın siz bunların sattığına, sıfırladığına.

Bizim Merkez Bankamızda yedek akçesi vardı.

20 yıl birikmişti.

Damat döneminde bir gecede sıfırladılar ya.

Bakın abartarak söylemiyorum.

Gerçekten bir gece baktık ertesi sabah sıfırlanmış. Yok yedek akçe.

Merkez Bankası'nın yedek akçesini bir gecede sıfırladılar ya.

Merkez bankaları bugünler için vardır.

Bir başka önemli tedbir nedir böyle kötü günler için? Mali kuraldır.

Mali kural nedir?

Mali kural, para politikasından ayrı maliye politikasında sıkıntılı dönemlerde bütçe harcamalarını artıran, insanlara kolaylıklar sağlayan ama iyi dönemlerde de tekrar onu telafi eden ters döngüsel maliye politikasının temelidir.

Bizim zamanında çok uğraştığımız, Plan ve Bütçe Komisyonundan o günkü muhalefetin de tam desteğiyle, oybirliğiyle geçirip Meclis Genel Kurulu'nda kurulunda engellenen mali kural.

İddialı söylüyorum, bugün eğer o mali kural devrede olsaydı bugün Türkiye Cumhuriyeti bu kriz değil bir ay, iki ay; bir yıl, iki yıl bile sürse bu krizi rahatlıkla atlatacak bir maliye politikası alanına sahip olurdu. Yapmadılar.

Yapmadılar.

Niye yapmadılar?

Bir, cehaletlerinden yapmadılar. Çünkü anlamadılar.

İki, dediler ki "Ya biz kendi kendimize niye fren yapalım? Şöyle rahat harcayalım." Ya arkadaş, atasözü "Ak akçe kara gün içindir." İyi günlerde biriktireceksin, kötü günler geldiğinde o birikimden devreye sokacaksın.

Atasözü. Atamızın sözü.

Hazır bulmuşlar, har vurup harman savurdular.

Maalesef tükettiler.

Ve Türkiye şu anda Merkez Bankası'nın yedek akçesinin sıfırlandığı bir dönemde, işte böyle bir savaşla, böyle bir ekonomik tehlikeyle şu anda karşı karşıya.

*****

Değerli arkadaşlar, gerçekten yapılacak iş çok.

Şu anda hamaset zamanı değil, akıllıca sanayi politikalarını uygulama zamanı.

Şu anda inkâr zamanı değil, gerçeklerle yüzleşme zamanı.

Günü kurtarma zamanı değil, cesur dönüşüm zamandır.

Çince kriz ifadesinin iki anlamı vardır, ki Mayıs'ta bu uluslararası finans sistemiyle ilgili büyük bir konferans var. Onun da açılış konuşmasını istediler

benden. İnşallah mayıs ayında Chengdu şehrinde Tsinghua Üniversitesi'nin, Çin'in bir numaralı üniversitesinin düzenlediği bir konferans.

“Orada bu küresel finans sistemini nasıl düzenleyeceğiz, nasıl reform edeceğiz” diye güzel program yapmışlar.

Orada da gerçi tavsiyelerimizi sunacağız ama şu anda gerçekten Türkiye'nin bu değişen dünyaya hızla adapte olması lazım.

Sadece takip eden, sürüklenen değil, ön alan bir ülke olması lazım.

Çünkü bizim bu gücümüz var. Tarihimiz, özellikle yakın tarihimiz bunu bize söylüyor.

Ve biz Türkiye'yi üreten bir ülke yapmaya hazırız.

Sanayiciye yeniden nefes aldirmaya hazırız.

İhracatçıyı yeniden rekabetçi hale getirmeye hazırız.

Ve ekmeğimizi büyütüp hakça paylaşmaya da hazırız.

Bekleyecek durumumuz yok.

Biz Türkiye için buradayız.

Gençlerimiz için buradayız.

Emeklilerimiz için buradayız.

Ama üreten, çalışan, emek veren, alın teriyle, bileğinin gücüyle helalinden kazanmak isteyen herkes için buradayız.

Biz emeğin, alın terinin yanındayız ama yolsuzlukların karşısındayız.

Hırsızlıkların karşısındayız.

Menfaat şebekesinin karşısındayız.

Tam da bu kriz dönemi, yani Çince onu ifade edeyim tekrar. Krizin iki anlamı vardır: Bir tehlike, bir de fırsat.

Yani Çince alfabede kriz kelimesini çözdüğünüzde tehlike ve fırsat diye iki anlam çıkar.

Türkiye için tam da şu anda bu tehlikeli durumdan bir fırsat çıkarma zamanıdır.

Ama iş bilenin, kılıç kuşananın.

Göreceğiz yapabilecekler mi?

Biz her zaman bildiklerimizi, tavsiyelerimizi kamuoyuna açık zaten ilan ediyoruz.

Yazıyoruz, çiziyoruz, basıyoruz, yayınlıyoruz.

Umarız ki tavsiyelerimizden, önerilerimizden istifade ederler.

Umarız ki ülkemiz bir an önce bu sıkıntılı durumdan çıkar ve hak ettiği layık o özgür ve müreffeh Türkiye'ye hep beraber ulaşırız.

****

Değerli arkadaşlar,

Sözlerimin sonunda yarın akşam oynanacak FIFA Dünya Kupası Play-Off Turu yarı finalinde de milli takımımıza başarılar diliyorum.

Sözlerime son verirken de hepinizi tekrar saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sağ olun, var olun.